

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

vysokého počtu bodů v této položce věnované metagonici, měli tendenci vykazovat i celkově dobré výsledky v testování čtenářských dovedností v šetření PISA.

PREZENTACE VÝSLEDKŮ O ÚROVNI ČTENÁŘSKÝCH DOVEDNOSTÍ

Výsledky z šetření PISA jsou sdělovány prostřednictvím dovednostních škál, které je možné vztáhnout k politickému kontextu a interpretovat. V šetření PISA 2000, kdy bylo čtení hlavní zkoumanou oblastí, byly výsledky hodnocení čtenářské gramotnosti nejprve shrnuty do celkové škály čtenářské gramotnosti, jejíž průměr byl 500 a směrodatná odchylka 100. Kromě této celkové škály byly výsledky žáků také prezentovány na pěti dílčích škálách: na třech škálách dle procesů, tj. aspektů (získávání informací, interpretace textů a jejich posuzování a vyhodnocování), a dvou dílčích škálách dle textového formátu (souvislé a nesouvislé texty) (OECD, 2001, 2002). Těchto pět dílčích škál umožňuje porovnat průměrné výsledky různých složek konstruktů čtenářské gramotnosti, jakož i jejich rozložení dle jednotlivých dílčích skupin a zemí. Ačkoliv spolu tyto dílčí škály silně korelují, odhalí takovéto prezentování výsledků na každé z nich zajímavé souvislosti mezi zúčastněnými zeměmi. Tam, kde se tyto souvislosti objeví, mohou být dále sledovány a propojovány s užívanými učebními osnovami a vyučovacími postupy. V některých zemích pak může nabýt na významu otázka, jak s pomocí stávajících učebních osnov lépe vyučovat. Jiné země se nemusejí zabývat pouze otázkou jak vyučovat, ale také co vyučovat.

V šetřeních PISA 2003 a PISA 2006, ve kterých bylo čtení vedlejší zkoumanou oblastí a účastnícím se žákům tak bylo zadáno méně čtenářských úloh, se vycházelo z celkové škály a výsledky byly vyjádřeny pomocí jediné škály zobrazující trend čtenářské gramotnosti (OECD 2004). V šetření PISA 2009 je čtení znovu hlavní zkoumanou oblastí, jako tomu bylo v šetření PISA 2000. Lze tedy předpokládat, že výsledky budou předloženy jak na celkové škále, tak i na několika dílčích škálách.

INTERPRETACE A VYUŽITÍ DAT

Úlohy pro čtenářskou gramotnost jsou tvořeny a zadávány reprezentativnímu vzorku patnáctiletých žáků na národní úrovni, a to ve všech zúčastněných zemích. Tím má být zajištěno, aby šetření poskytlo nejširší možné pokrytí zkoumané oblasti, jak je zde definována. Nicméně od žádného konkrétního žáka nelze očekávat, že odpoví na celou sadu otázek. Proto je šetření navrženo tak, aby byla každému žákovi účastnícímu se testování zadána dílčí sada z celkového množství úloh, přičemž se zároveň sleduje, aby každá z úloh byla zadávána reprezentativnímu vzorku žáků na národní úrovni.

Úlohy testující čtenářskou gramotnost jsou navrženy podle škály, která vstoupně udává úroveň obtížnosti a úroveň dovedností, které jsou potřeba ke správnému zodpovězení každé úlohy. Škála shrnuje jak schopnosti žáka ve smyslu jeho dovedností, tak i míru obtížnosti úlohy.

Úlohy, které se v šetření PISA používají k testování čtenářské gramotnosti, se značně liší z hlediska situace, textového formátu, požadavků úlohy a také z hlediska obtížnosti. Tento rozsah je zachycen pomocí tzv. mapy položek. Mapa položek představuje schéma dovedností z oblasti čtenářské gramotnosti, které žáci prokazují u různých úrovní škály, a u vybraného počtu uvolněných testových úloh obsahuje stručný popis spolu s jejich hodnotami na škále. Tyto popisy berou v úvahu specifické dovednosti, k jejichž hodnocení byla položka sestrojena, a v případě otázek s otevřenou odpovědí také kritéria používaná pro posouzení správnosti řešení úlohy. Rozborem popisů je možné proniknout do řady procesů, které jsou po žácích požadovány, a do kompetencí, které musejí prokázat u různých bodů škály měřící čtenářskou gramotnost. Bude vypracována jedna nebo několik map za účelem znázornění postupu na škále či škálách vyvinutých pro šetření PISA 2009.